

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie ze skargi K. M.

o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 16 maja 2007 r., sygn. akt I ACa (...) w sprawie z powództwa K. M. przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie X.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 listopada 2008 r., zażalenia K. M. na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 6 sierpnia 2008 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala zażalenie, nie obciąża skarżącego kosztami postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 6 sierpnia 2008 r. Sąd Apelacyjny odrzucił opartą na podstawie określonej w art. 401¹ k.p.c. skargę o wznowienie postępowania, wniesioną przez powoda K. M.

W sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 16 maja 2007 r. powód domagał się zasądzenia kwoty 222096,90 zł tytułem wyrównania szkód spowodowanych urazem okołoporodowym. Powództwo w tej sprawie zostało oddalone z uwagi na upływ 10 letniego terminu przedawnienia, określonego w art. 442 k.c.. Powód zarzucał w skardze, że przepis ten został uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją wyrokiem z dnia 1 września 2006 r. (Sygn.

SK 14/15, OTK-A 2006/8/97), a orzeczenie to nie było znane Sądom rozstrzygającym sprawę.

Sąd Apelacyjny uznał, że wskazana podstawa wznowienia nie istnieje. Trybunał Konstytucyjny stwierdził co prawda niezgodność art. 442 k.c. z Konstytucją, ale odroczył utratę mocy obowiązującej tego przepisu do dnia 31 grudnia 2007 r. Niezależnie od tego, szkoda powoda ujawniła się przed upływem 10 lat od zaistnienia zdarzenia prawnego. W ocenie Sądu, skarga tylko powołuje się na ustawowe przyczyny, ale nie jest na niej oparta, wobec czego podlega odrzuceniu na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

Zażalenie na postanowienie wniósł powód, zarzucając naruszenie art. 401¹ k.p.c. Skarżący podniósł, że dopiero w 2002 roku powziął informację, że jego schorzenie może być spowodowane urazem okołoporodowym. W dacie orzekania przez Sąd Apelacyjny była już znana treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego. Przepis art. 442 k.c. utracił moc dopiero w dniu 31 grudnia 2007 r., ale Sąd nie mógł oprzeć wyroku na przepisie niezgodnym z Konstytucją. Skarżący dodatkowo wskazał, że bieg terminu przedawnienia powinien rozpocząć się nie z dniem zdarzenia wyrządzającego szkodę, ale z chwilą ujawnienia się szkody. Podnosił również, że o istnieniu przytoczonego wyroku Trybunału Konstytucyjnego dowiedział się po otrzymaniu postanowienia Sądu Najwyższego, co nastąpiło w lutym 2008 r. W konkluzji wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W zażaleniu powód podnosił zarzut, że orzeczenie zostało wydane na podstawie art. 442 § 1 k.c., który obowiązywał w chwili wydania orzeczenia, a następnie utracił moc wskutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Utrata mocy obowiązującej przepisu stanowi zaś podstawę wznowienia postępowania.

Zgodnie z art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie.

Z przepisu wynika, że wznowienie postępowania może nastąpić w razie kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek. Pierwsza to wydanie wyroku stwierdzającego niezgodność przepisu z Konstytucją, a druga – uznanie zakwestionowanego przepisu za podstawę prawną orzeczenia, co do którego skierowana jest skarga o wznowienie postępowania. Wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdzał, że art. 442 § 1 zdanie drugie ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks

cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.) przez to, że pozbawia pokrzywdzonego dochodzenia odszkodowania za szkodę na osobie, która ujawniła się po upływie lat dziesięciu od wystąpienia zdarzenia wyrządzającego szkodę, jest niezgodny z art. 2 i art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Z sentencji wyroku wynika odroczenie jego mocy obowiązującej do dnia 31 grudnia 2007 r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podejmowano problem, jakie skutki prawne wywołuje odroczenie utraty mocy obowiązującej wadliwej normy prawnej. Jednocześnie przyjmuje się, że w takiej sytuacji ustawa zachowuje swą moc przez wskazany w orzeczeniu okres, wobec czego sądy i inne organy państwowe powinny tę normę nadal stosować. Prospektywny skutek orzeczeń odroczonej oznacza także, że do czasu upływu wskazanego w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego terminu nie ma możliwości wznowienia postępowania (por. uchwały SN z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, z dnia 24 stycznia 2004 r., III CZP 112/03, wyrok z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 28/06). Nie dotyczy to tylko takich spraw, w których orzeczenie o niekonstytucyjności normy prawnej zapadło na skutek pytania przedstawionego przez sąd, bowiem w przeciwnym razie podważony zostałby sens pytań prawnych. Skutecznie można zatem wnieść skargę o wznowienie postępowania po upływie wskazanego w wyroku Trybunału czasu.

Zgodnie z art. 407 § 2 zdanie pierwsze k.p.c., w sytuacji określonej w art. 401¹ k.p.c., skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Jak wskazano wyżej, wyrok Trybunału wszedł w życie w dniu 31 grudnia 2007 r., zatem trzymiesięczny termin, liczony zgodnie z art. 112 k.c., upływał z dniem 31 marca 2008 r. Skarga została wniesiona w dniu 4 kwietnia 2008 r., a zatem po upływie określonego w tym przepisie terminu. Należy dodać, że nie ma w sprawie zastosowania art. 407 § 2 zdanie drugie k.p.c., dotyczy on bowiem jedynie sytuacji, w której orzeczenie zaskarżone skargą o wznowienie postępowania nie było jeszcze prawomocne w dacie wydania orzeczenia Trybunału, na skutek wniesienia środka odwoławczego, który został następnie odrzucony. W dacie wydania wyroku przez Trybunał Konstytucyjny nie było jeszcze prawomocne orzeczenie Sądu pierwszej instancji, bowiem od wyroku tego wniesiono apelację. Natomiast wyrok Sądu Apelacyjnego stał się prawomocny w dniu jego wydania i nie zmienia tego stanu rzeczy wniesienie od niego skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego, skoro skargę taką wnosi się od wyroku prawomocnego (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Nie można zatem liczyć terminu do wniesienia skargi o wznowienie

postępowania dopiero od dnia doręczenia postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Niezależnie bowiem od tego, że odmowa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest równoznaczna z odrzuceniem środka odwoławczego, wyrok Sądu Apelacyjnego, od którego wniesiono skargę o wznowienie postępowania, został wydany po dniu wydania wyroku Trybunału Konstytucyjnego i był prawomocny w chwili jego wejścia w życie. Początek biegu terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, o jakim mowa w art. 407 § 2 zd. drugie k.p.c. takiego wyroku nie dotyczy.

Z powyższego wynika, że skarga o wznowienie postępowania wpłynęła po upływie ustawowego terminu i z tego względu podlegała odrzuceniu. Podnoszone zatem w zażaleniu zarzuty nie mogą wpłynąć na ocenę, że zaskarżone postanowienie ostateczne odpowiada prawu, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 394 § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c. postanowił jak w sentencji.